

Samenvatting en aanbevelingen van het onderzoek onderwijs & ICT voor School X

Inleiding

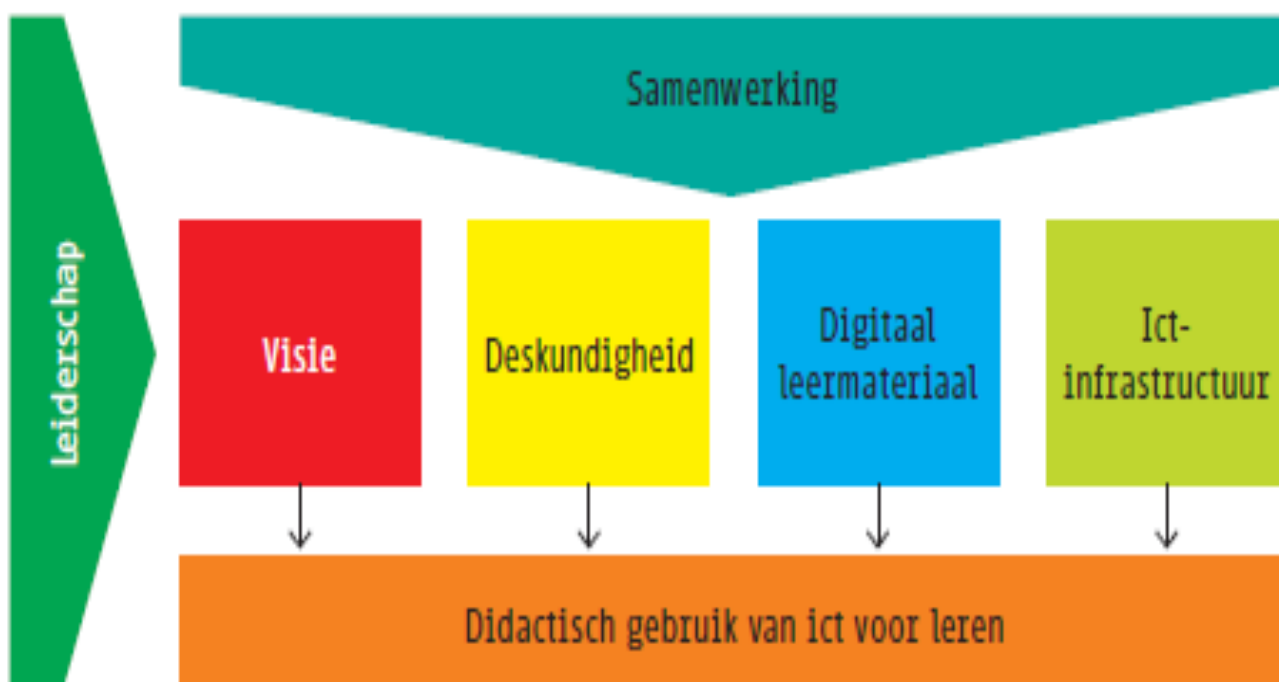
School X is een talentschool (mensgericht) vanuit de invalshoek dat leerlingen die hun talent benutten beter presteren (resultaatgericht). School X is ambitieus en verwacht dit ook van haar leerlingen. Leerlingen worden zodanig uitgedaagd dat ze hun eigen krachten gaan ontdekken, ontwikkelen en ontplooiën. School X haalt leerlingen in een veilige omgeving uit hun comfortzone, zodat leerlingen zelfverzekerd in het leven staan en zelfbewust vervolgstappen maken. School X gaat een persoonlijke relatie aan met iedere leerling, om hem of haar op deze manier zo goed mogelijk te stimuleren en te begeleiden bij het ontdekken van zijn passie(s) en ontwikkeling van zijn/haar talent. Kortom: zonder relatie, geen prestatie!

Om dit te bereiken ziet School X haar leerlingen als veelbelovende talenten.

Vier in balans

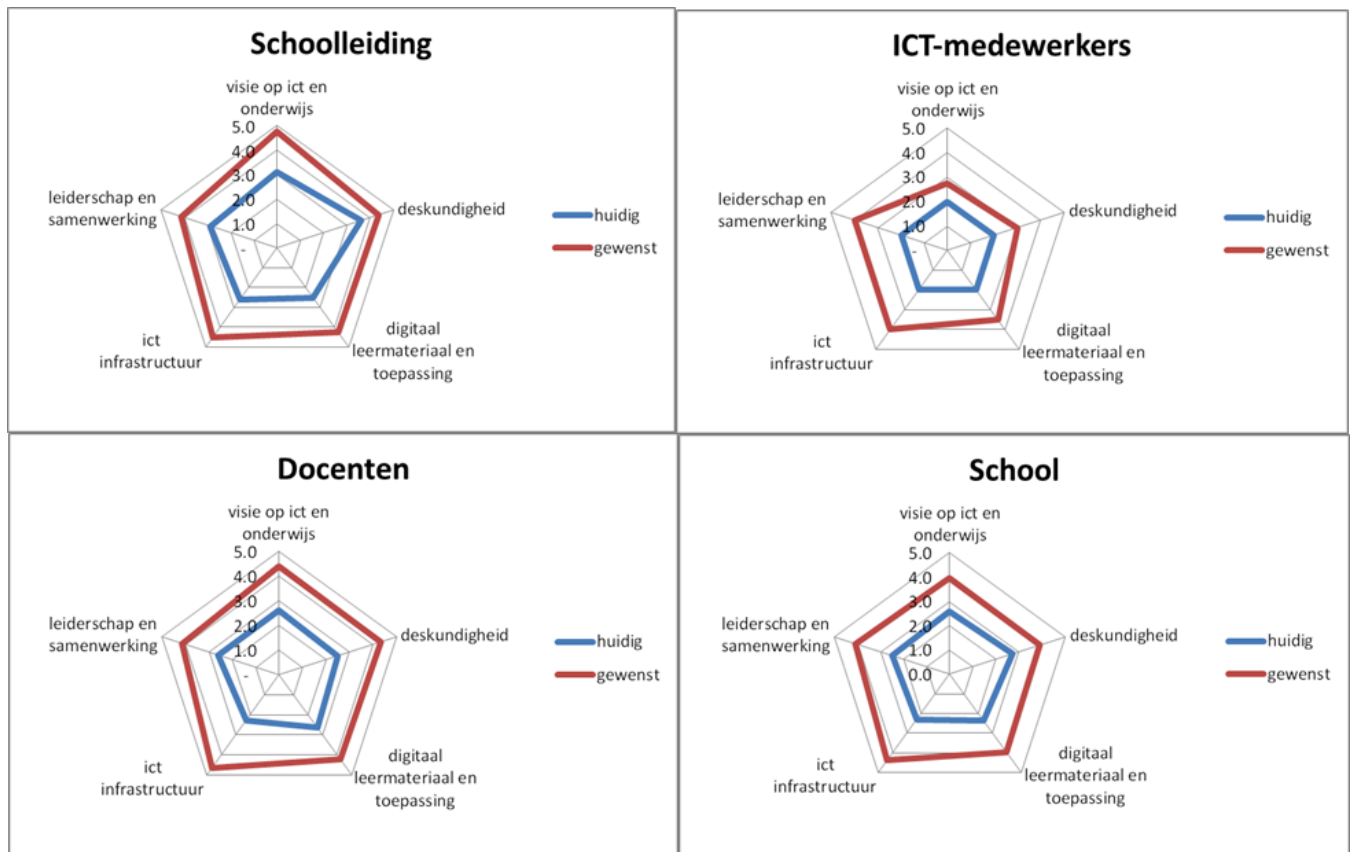
Kennisnet heeft het Vier in balansmodel ontwikkeld. Dat model laat zien hoe scholen optimaal rendement kunnen halen uit ict. Het model beschrijft de randvoorwaarden die nodig zijn om ict in het onderwijs goed te kunnen inzetten. Wanneer deze voorwaarden met elkaar in balans zijn, kunnen scholen de gewenste opbrengsten op het gebied van ict bereiken. De randvoorwaarden (bouwstenen) van het model zijn: visie, deskundigheid, inhoud en infrastructuur.

Later zijn daaraan twee bouwstenen toegevoegd die voorwaardelijk zijn om de randvoorwaarden met elkaar te verbinden: leiderschap en samenwerking.

Het schriftelijk onderzoek

Door 15 medewerkers van School X is een door ons opgestelde digitale vragenlijst ingevuld over de huidige stand van zaken op het gebied van visieontwikkeling, deskundigheid, gebruik van digitaal leermateriaal, kwaliteit van de ict-infrastructuur, leiderschap en samenwerking. Daarnaast hebben we ze ook gevraagd om aan te geven waar ze op die terreinen willen staan in het jaar 2020. Uit de onderstaande overzichten blijkt bij alle stakeholders een overduidelijke behoefte stappen te zetten om ict verder te implementeren in het onderwijsleerproces.

Met de resultaten van de enquête als stip op de horizon zijn vervolgens gesprekken gevoerd met 20 medewerkers (schoolleiding, docenten, ict-medewerkers). In die gesprekken is dieper ingegaan op de huidige situatie binnen de school om zicht te krijgen op de stappen die gezet moeten worden om het gewenste resultaat in 2020 te realiseren. Bij deze gesprekken is de systematiek gekozen om de bovengenoemde randvoorwaarden voor een succesvolle implementatie van ict in het onderwijs te koppelen aan de dagelijkse schoolpraktijk.

Visie

De sfeer op school wordt als plezierig en open ervaren. Elkaars les bezoeken en feedback geven is volledig geaccepteerd en collega's helpen elkaar als dat gewenst wordt. De visie van de school die kort omschreven kan worden als ontdekken, ontwikkelen en ontplooien is breed bekend en wordt gedragen door het team. Ook wordt de pedagogische aanpak goed beoordeeld door leraren en schoolleiding. Wel wordt opgemerkt dat het wenselijk is de band met de leerlingen te versterken.

Tijdens de gesprekken werd opgemerkt dat de doorstroming van leerlingen naar het mbo verbeterd moet worden omdat leerlingen terugkoppelen vaardigheden te missen, met name op het gebied van zelfstandig kunnen werken. Het belang van het zich eigen maken van de 21^e eeuwse vaardigheden door de leerlingen is in het team (nog) niet besproken. Bij verschillende vakken komen elementen wel voor, maar niet of nauwelijks in samenhang.

In de onderbouw zijn de leergebieden ingedeeld in domeinen en bij een enkel leergebied wordt wel gedifferentieerd gewerkt. Vakoverstijgend thematisch werken waarbij meerdere leraren betrokken zijn gebeurt niet.

Deskundigheidsbevordering

Een deel van de leraren kan (behoorlijk) goed overweg met het inzetten van ict in het onderwijsproces. Een paar voorbeelden worden genoemd: het maken van quizzes en toolbox ict. Er zijn echter ook leraren die nog nauwelijks iets met ict doen. De smartboards worden wel gebruikt, maar niet altijd even 'rijk'. Bij sommige leraren kunnen leerlingen werk inleveren dat gemaakt is op een device. Studieplanners worden niet door iedereen gemaakt.

Scholing/training voor het gebruik van ict kan beter en vooral planmatiger worden georganiseerd. Leerlingen vinden dat er toch nog wel veel docenten zijn die niet goed met ict overweg kunnen.

Digitaal leermateriaal

De school gebruikt de elo van leverancier Y. Er zijn nog vakken waar geen of heel beperkt digitaal leermateriaal wordt gebruikt. Als reden daarvoor wordt het gebrek aan ict-vaardigheid genoemd. Werkboeken worden in de school nog veel gebruikt. De leerlingen vinden dat ze vaak het device voor niets mee naar school nemen. Het meenemen is ook geen verplichting meer. leerlingen vertellen nog dat ze soms huiswerk kunnen inleveren via verschillende kanalen, zoals de mail of elo. Aandacht behoeft ook een betere communicatie naar leerlingen en ouders over het gebruik van ict.

Ict-infrastructuur

Bijna overal in de school werkt de wifi goed. Leraren geven wel aan dat om goed te kunnen werken met ict een aantal verbeteringen nodig is. Meerdere leraren vinden dat ze te lang moeten wachten op de oplossing van hun probleem. Er is behoefte aan een helpdesk met een constante bezetting. Ook wordt lastig gevonden dat er veel verschillende devices zijn. Het inloggen willen de leraren graag eenvoudiger met een 'single sign on' voor de verschillende programma's.

Een probleem is ook dat leerlingen en ouders regelmatig vinden dat het een probleem van de school is als een device stuk is. De leerlingen vinden dat de wifi dit jaar beter is dan vorig jaar, maar dat de wifi in de pauzes vaak uitvalt en traag is.

Leiderschap

School X is een vrij 'platte' organisatie waar bij besluitvorming veel waarde wordt gehecht aan het draagvlak. De organisatie en taakverdeling zou wel efficiënter kunnen; het 'het wiel' wordt te vaak opnieuw uitgevonden vindt men. Hierdoor gaat veel ervaring verloren. Samenwerking tussen secties komt nauwelijks. In het teamoverleg worden de pedagogische afspraken gemaakt; probleem daarbij is dat ze niet voor alle teams gelden.

Er is veel vrijheid om eigen ideeën in te brengen en uit te voeren. De schoolleiding is initiërend en inspirerend. Daarbij wordt wel opgemerkt dat een betere samenwerking en rolverdeling binnen de schoolleiding helpt om een veranderingsproces goed vorm te geven.

Samenwerking

Binnen de secties wordt meer over de inhoud van het vak gesproken dan over de didactische werkvormen. Uitwisseling van les ideeën komt bijna niet voor en ook differentiatie is geen onderwerp.

Toekomst

Tijdens workshop is in twee groepen gediscussieerd over de gewenste onderwijskundige situatie in 2020 aan de hand van een aantal stellingen. Daarbij was een redelijke overeenstemming over de volgende punten:

- Het onderwijs is vakoverstijgend en de leerlingen zijn 'onderzoekend' aan het leren
- Leerlingen leren om regie te nemen over hun eigen leerproces
- Leerlingen werken samen
- Leerlingen werken samen met instellingen buiten de school
- Leerlingen werken op eigen niveau
- Een inspirerende leeromgeving waarin de leerlingen grotendeels zelfstandig leren
- Een coachende rol omdat de leraren voldoende vertrouwen hebben in de leerlingen
- Aan te sluiten bij de leefwereld van de jongeren door ze uitdagende opdrachten te geven en het onderwijs meer projectmatig aan te bieden
- Het geven van samenwerkingsopdrachten zodat ze leren van elkaar te leren. (Je leert het meest als je het zelf moet uitleggen)
- Rekening houden met verschillende leerstijlen
- Zorgen voor digitaal leermateriaal dat de aandacht van de leerling grijpt
- Vakoverstijgend en projectmatig werken
- De school beschikt over een ict-leerlijn voor de leerlingen, waarin alle vaardigheden zijn vastgelegd

en..... hoe zien de leerlingen de ontwikkeling

Alle leerlingen vinden het een gezellige school waar een goede sfeer is.

Toen de leerlingen op school kwamen werd de school als een digitale school gepresenteerd. Ze vinden dat dit verkeerde informatie was. Als er geen computers zouden zijn zou er nauwelijks iets veranderen.

Er moet ook direct als je op school komt uitleg worden gegeven over het gebruik van de computers en de programma's die worden gebruikt. Het moet ook niet alleen maar werken op de computers worden. Er moeten betere afspraken tussen de leraren worden gemaakt over het gebruiken van de computers in de lessen. De ict ondersteuning zou beter kunnen met meer mensen zodat ze sneller geholpen kunnen worden als er een probleem is.

Visie

De opvatting over kwalitatief goed en doelmatig onderwijs en de plaats die ict daarbij inneemt. De visie omvat de overkoepelende ambities en gaat in op de randvoorwaarden om deze te verwezenlijken.

Deskundigheid

De benodigde competenties van medewerkers om ict goed in te zetten:

- ict-bekwaamheid van leraren: kennis, kunde en houding tegenover ict in zowel het pedagogisch-didactisch handelen, het werken in de schoolcontext als bij de eigen professionele ontwikkeling
- de deskundigheid van leidinggevend en bestuurders om ict in te zetten om de ambities van de onderwijsinstelling te realiseren en medewerkers te faciliteren om ict-bekwaam te worden
- de deskundigheid van het onderwijsondersteunend personeel (zoals ict'ers, administratieve medewerkers en mediathecarissen) om ict te laten werken voor leerlingen, leraren en leidinggevend.

Inhoud en toepassingen

De informatie, educatieve content en software die gebruikt worden in een onderwijsinstelling, zoals:

- digitaal leermateriaal dat speciaal is gemaakt voor het onderwijs en algemene kennisbronnen
- educatieve softwarepakketten en ict-systemen, zoals een elektronische leeromgeving, leerlingadministratie- en leerlingvolgsystemen
- algemene kantoortoepassingen en apps, roosterpakketten en HRM-tools.

Infrastructuur

De beschikbaarheid en kwaliteit van hardware, netwerken en connectiviteit binnen het onderwijs van de instelling. Daarbij gaat het onder andere om digitale schoolborden, pc's, laptops en tablets, vaste en draadloze netwerkverbindingen, internetverbindingen, servers en clouddiensten.

Aanbevelingen

- Maak een finishfoto 2020: bespreek met het gehele team hoe het onderwijs er in 2020 op de school uitziet en hoe de leerling daarbij optimaal wordt bediend waarbij zowel aandacht is voor de cognitieve ontwikkeling als voor de vaardighedenontwikkeling. (visie)
- Leg de resultaten voor aan ouders en leerlingen en stel bij waar nodig
- Benoem concrete plannen voor de te zetten stappen op de verschillende terreinen: gebouw, organisatie, scholingsplan, personele inzet. (leiderschap)
- Zorg voor een programma mediawijsheid dat door alle leerlingen wordt gevolgd. (deskundigheidsbevordering)
- Besteed in het scholingsplan voor docenten aandacht aan:
  - vaardigheidstraining om goed met ict te kunnen werken (train de trainersmodel)
  - training digitale didactiek
- Vergeet vooral niet de successen van de tussentijdse stappen met elkaar te vieren!